„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 90. У Новом Саду, у четвртак I. (13.) августа 1896. Год. XII.

Руски цар у Паризу.

Ми смо по француским листовима јавили, да ће руски цар походити неке европске дворове, па ће том приликом доћи и у Париз. Многи су сумњали у истинитост ове вести, но сада је сигурно, да ће руски цар одиста ићи у Париз.

Посета рускога цара у Паризу јесте политички догађај од голема значаја — догађај, који ће бити најречитији доказ руско-француског савеза, али ће у исти мах упливисати на душу француског народа, те и с те стране допринети, да се тај савез — ако је у опште могуће — још већма учврсти.

Руско-француски савез није дело појединих владалаца и влада, који се оснива на писменоме уговору, већ је то савез, који спаја два народа, а који се оснива на најчвршћем темељу — на име на факту, да Русија и Француска имају интересе и планове, који нигде не долазе у додир, али поред тих различитих интереса имају исте, заједничке непријатеље. А баш та различност позитивних интереса и заједница непријатеља — баш та два фактора, један позитивне, а други негативне природе, баш та два фактора стварају праве, чврсте основе за савезе између народа и држава. Та два фактора постоје фактично и између Русије и Француске, и за то је савез ове две државе, боље рећи ова два народа, природна посљедица различности њихових позитивних и заједнице њихових негативних интереса.

Постоји-ли писмени савез руско-француски, или не, то није важно питање. Постоји савез интереса, и то је главно, а где постоји заједница интереса, ту је формалан, писмен савез само питање времена, који стварају прилике и акутна потреба.

Посета рускога цара код европских дворова, то је дело куртоазије, коју монарси међусобно врше. Но посета рускога самодршца у републиканскоме Паризу, то није и не може бити дело обичне учтивости. То може бити, и фактично јесте политички акт и догађај од огромна значаја, којим се констатује заједница руско-француских интереса, која је чврст, природан и трајан основ за руско-француски савез, без обзира, да-ли исти већ постоји, или не. А сама посета царева, без обзира на овај дубљи значај уздићиће душу француског народа на висину оправданога поноса народног, и загрејаће срце народа француског, да се још већма приљуби народу, чији га цар не заборавља ни онда, када обилази своју крунисану браћу и рођаке.

Јуније.

Српски немар.

III.

Срп. прав. црквн. општина на Ријеци.

Исто као и тршћанска општина, насељена је и ријечка Грцима и Србима. Но док су се у Трсту те две народности са свим поделиле и основале засебне општине, дотле је на Ријеци Грцима и трага нестало, тако да их данас тамо већ нема. Међутим су и ријечани грчке навике себи присвојили, јер се скоро рећи до данас отимаху да се извуку испод јурисдикције г.-карловачких епископа. Та отимања међутим остадоше без успеха, јер Ријека фактично стоји и данас под јурисдикцијом г.-карловачких владика. Но каква је та јурисдикција? Скоро никаква, скоро само номинална, јер скоро до најновијег доба није од стране владикâ ништа чињено, из чега би се закључити могло, да су бивше владике икакову бригу о Ријеци водили. Тако н. пр. по историји Грбићевој тек у 2—3 деценијуму овога века добише сталнога свештеника, који међутим није никада био у потпуном смислу сталан но само администратор. Од стране владика није никада чињено ништа, да се тај однош̂ај регулише, ма да Ријека нарочито од Решкрипта амо, није никада имала толико верних, колико Решкрипт и од најмање автономне општине захтева, а да иста може своје автономно изборно право вршити.

Манипулацију са црквн. општинским иметком до Решкрипта покрива тама. Толико знамо, да је кућа, која служи извором прихода и доходака за општинске потребе, сазидана још у почетку овога века а црква још у II. половици прошлога века. Те ма да дакле из прихода велељепне куће није на цркву ништа утрошено, но су исти употребљавани само на покриће текућих трошкова, ипак до Решкрипта није ништа скоро прискрбљено. Још је јаднија била та манипулација после Решкрипта. Јаднија у толико, што је Решкриптом дат образац у погледу руковања општ. иметком, по коме се обрасцу имају све општине карловачке митрополије управљати и равнати; дато је осим тога контролно право претпостављеној епархијској управи, којој се имају годишњи рачуни подносити, и без чијег се одобрења не сме ни пара потрошити. Па шта видимо ипак, и на супрот томе тобожњем контролном праву епарх. управе? Видимо да црквн. општина ријечка од Решкрипта амо, на до 1894. „нит' се шије, нит' се пара“. Приходи утицаху и нестајаху, а рачун је увек био „Null von Null geht auf.“ Па како је то могло бити кад су ти приходи већи били од потреба општинских? Тако, што се исти трошише и на дозвољене и недозвољене потребе, из њих су се чланови тадашње управе „штафирали,“ пок. пароху, који је важио у целом Српству за „поштену сиједу старину, и светитеља“ — куповано је одело и намештај, купован му је чак и бео веш. Наравно, да су à conto тога и остали себи куповали све потребно, а што је наравније, него да су се и васцели приходи те, саразмерно богате општине измиголили као тарана из лонца. И то је епарх. власт ћутке гледала и трпила, док није садашњи епископ, дошавши на управу, загрмио и растерао општину поставивши јој управни одбор од 6 лица са трезвеним и свесним председником на челу.

У чему се састоји дакле немар око ријечке општине? Састоји се у томе, што епархијска управа пре Решкрипта, и после њега није скоро никако своје контролно право над том опћином вршила, тако да је по приближноме рачуну стручњака близу 50—60.000 фор. нестало, којима се данас ни трага не зна. Под управом бивше, сада већ распуштене општине издавани су осим тога зајмови, тобоже на пупиларну сигурност, која је међутим била усљед разних пријатељских веза и сродства увек само фингирана, тако да ријечка општина има данас читаву хрпу старих обвезница, од којих неће никада ни паре видети. Кад се узме, да је ово град на догледу целога света, камо због близине светског купатила Абације долазе православни из велике Русије, из Србије, Црне Горе и целога света, кад се узме у обзир, да на Ријеци увек живе стално многе породице, српске занатлије, раденици и финанци, тако да би се годишње увек нашло 40—50 деце, која би се у српском и православном духу васпитати могла, да се спасу за Српство и православље, — онда нам тек излази грех пређашње управе у свој величини пред очи, јер се са тим потраћеним новцем могла велељепна школа сазидати и опстанак јој се обезбедити за сва времена; дочим овако ти Српчићи, рођени већином од талијанске и хрватске матере, не знају српског језика, нити се за цркву своју одушевљавају, те ће, док одрасту, постати највећи злотвори и цркве и народа свог.

Осим тога је из прихода те општине могао се начинити фонд, као што је на пр. фонд Наума и Јелене Бозде у Пешти, да се њиме потпомажу младе српске занатлије, који би се овде, обзиром на светску трговину и згодан положај града, настанити и породице основати могли, те би та саможива општина, без великог напора свога, могла била постати вршиоцем неке културне и народносне идеје и мисије.

Ми се поуздано надамо, да ће данашња општина ту мисију извршити или бар покушати. А да ће јој то могуће бити, види се из данашњега фактичног стања у имовним одношајима те општине, односно привремене јој управе, која је за кратко време свога управљања, осим што се све потребе покривају из општ. прихода, за кратко време од 2 године већ близу 14—15 хиљада фор. на страну метла. И тек кад се ова околност промотри, онда се тек израчунати може колико је за 50—60 година изгубљено, или, да назовемо дете својим именом: проневерено.

Но хоће-ли се та привремена управа одржати моћи? У нашим прописима и законима нема нигде ослонца за такав начин управе; наш Решкрипт не познаје управних одбора, те би шкрполозна епарх. управа могла се побојати јавне критике. Ја држим да је та бојазан посве неоправдана. Ријека је по своме положају, по своме становништву и месним околностима изнимна општина. Православно становништво јој се састоји из 2—3 државна чиновника, а оно друго су калфе и финанци, који по Решкрипту због својега одвиснога поло-

ЛИСТАК.

ПУТНЕ УСПОМЕНЕ

од

ДРА МИХ. ПОЛИТА-ДЕСАНЧИЋА.

VI.

У Риму и у Напуљу г. 1891.

(Наставак.)

Велика катастрофа за Помпеје наступила је г. 79. дакле пре 1818 година Плиније млађи описује ту катастрофу. Катастрофа трајала је три дана. За то време није се видело сунце од ватре и пепела, што је Везув избацивао. Помпеји бројаху у оно доба преко 20.000 становника, од којих се само мали део могао спасти а највећи део је са вароши потпуно био засут од лаве Везува, која се као велика ватрена бујица са брега на варош осула. Помпеји беху велики гроб за много хиљада људи и тај велики гроб почео се тек после 1700 година откопавати. Данас једва да је трећина вароши откопана, ма да се на том откопавању преко сто година са извесним интервалима ради. То откопавање стаје силних новаца. Откопавање сваке појединe куће стаје много времена и новаца, а рачуна се да ће требати још преко 60 година, да се сва варош Помпеји откопа.

Описи Помпеја сачињавају читаву литературу. Описана је свака улица, свака кућа, на плану имаш означено: како се која улица, која кућа зове.

Утисак од Помпеја је изванредан. Видиш улице, видиш куће, јавна места, пијаце, позоришта и т. д. али све то пусто. Тужан утисак! Наравно, куће немају кровова, јер се кровови нису одржали, и при откопавању нису могли бити сачувани. Калдрма је потпуно одржана, али то је калдрма као и она на форуму у Риму, сасвим груба. У калдрми има дубоких усековина, што би ми рекли „вагаша“. Улице до зла бога узане. На раскршћима има нека справа, где се звонило, да могу кола стати и друга пролазити. На улицама види се још где су биле крчме, виде се кујне и огњишта. Куће Римљана нису биле на улици (као и у Турака) већ изнутра. Те куће су мале и изгледају готово као неки ћумези. Налик су све једна на другу, а налик су сасвим на casa di Livia, коју сам видео у Риму: три мале собе, атријум, вестибулум, соба за робове с кујном. Напротив форум је врло леп, а тако исто и позориште.

Кад ходаш по Помпејима дању, чини ти се да је ноћ, или управо мислиш да ходаш по гробљу, јер у сред вароши не чујеш гласка, све је тихо, све те опомиње да је ту свет изумро. Само од времена на време среташ по једну или другу групу странаца, која се помољава из ове или оне руине или из овога или онога изумрлога сокака. Улазиш у неке куће где ти ћиђероне показује извесне урезане натписе латинске. Ти натписи врло су индецентни и доказују крајњи фриволитет и поквареност тадањих Римљана. Напослетку одведе те ћиђероне једној кући, која је на крају вароши Помпеје и где су смештене све човечије лубање, које су нађене у Помпеји. Пре него што ћеш оставити Помпеје одведе те ћиђероне у знаменити музеј помпејски. Ту се под стаклом виде оне човечије лешине, што су одржане онако као што су биле у тренутку кад их је лава затрпала. Ту видиш матер са једном кћери, како је држи за руку и хоће да бежи а има још и неких других лешина. Требало је особите вештине да се те лешине препарирају, како се не би распале, а да се одрже у оном положају, у којем су нађене. Осим тога има у том музеју многих ствари, што су нађене у кућама помпејским.

Врло је уморно разгледати Помпеје особито кад је врућина и сунчана препека, јер у Помпеји нема баш никаквога хлада. Ми смо отишли у Помпеје око десет сахати, а вратили смо се да ручамо око три сахата. У гостионицама нуде на продају разне ствари од лаве, а и сама парчета лаве. У једној гостионици има читав дућан од тих ствари.

После ручка око пола пет, кренемо се с фијакером натраг у Напуљ — опет кроз прљава предграђа напуљска. Одемо у кафану на пијацу San Fernando, где смо мало одахнули а затим у ½8 сати на ручак (управо вечеру) у наш хотел. Ту као обично свагда свираху и певаху испод прозора ресторације свирачи и певачи талијански; међу осталим певали су и познату песму Гарибалдијеву.

Ја се нисам хтео дуго задржавати у Напуљу, јер сам имао намеру да преко Бриндизи и Крфа одем у Атину, а оданде преко Солуна да се вратим кући. У Напуљу нисам никако могао дознати, каква је свеза међу Атином односно Пирејом и Солуном, па и у бироу Куковом нисам могао то тачно дознати, само су ми то могли казати, да лађе француске месажерије иду сваке две недеље у Солун, а тако исто и лађе Лојдове. Ја сам гледао да наговорим мога сапутника да и он тај пут самном учини, али га никако нисам могао наговорити.

Ја платим у хотелу рачун и наложим конобару, да ме пробуди у пет сати у јутру, јер брзи воз за Бриндизи полази из Напуља у шест сати. Но ту ноћ била је страшна запара. Пуно комараца и то оних морских. Ја сам истина имао на мом кревету елегантан комарник, што их у Напуљу свуда има у хотелима у свима собама, што имају изглед на море, али се комарци ипак подвуку испод комарника. Прозоре не смеш отворити, а свећу ни пошто пустити да горе. Странци који то не знају,

жаја никада чланови скупштине бити не могу. Обзиром дакле на то, као и на ту околност, да привремени одбор, састојећи се из најужег броја чланова, општинским иметком поштено и на опште задовољство управља, држим да треба ту малену али богату општину спасти за Српство, и створити јој ексцепционелни положај у нашој автономији, те јој оставити на челу стално управни одбор, који ће под непосредном контролом и јурисдикцијом епархијске управе стојати и у току времена за цело већих успеха постићи и показати, него општина, која је изложена трзавицама зависних и гладних скупштинара. Ја држим да би на иницијативу и образложену представку епарх. управе и наш Саборски Одбор или сам Сабор прихватио ту мисао и створио неки изнимни положај за ову општину, тим више и пре, што сам град Ријека заузима и у историји и у политичном смислу неки засебан положај, на који се не могу сви остали државни закони применити.

Но колико је нужно и пробитачно у административном погледу да се за ову општину створи неки опредељени изнимни одношај. толико је још нужније, да се у погледу пароха нешто учини. Као што смо горе навели, на челу општине стоји управни одбор, а скупштина се не може саставити, јер у целој општини нема ни 10 људи, који би свим захтевима кр. Решкрипта у погледу квалификације за избор пароха одговорити могли. Администрација траје од 1823., када је првим сталним администратором постављен јеромонах гомирски Генадије Мамула. Од то доба се администратори мењаху; неки је био 2, неки 20 година, али увек само администратор. Пре, док је било неке скупштине, могло је бити неког формалног избора, али незаконитог, јер ријечка општина по своме саставу, по квалификацији својих скупштинара није никада могла бити законита. Сада је избор апсолутно и с к љ у ч е н, јер управни одбор не сме и не може бирати вечитога пароха; скупштина се у оној форми, како то крај. Решкрипт иште и прописује, саставити не да и не може. Према томе, и ако звучи за уши необично, п р е о с т а ј е с а м о и м е н о в а њ е(?) које би епископ по своме увиђењу и најбољем расуђењу учинити имао. Дати епископу то право за један изнимни случај, где све околности за то говоре, по моме схватању не би значило повреду автономије (?), јер горе смо изложили изнимни положај града и општине Ријеке, те су по томе и изнимни поступци оправдани. А држим да ће сваки поштен Србин у епископу претпоставити толико родољубља, да ће у интересу ове општине учинити оно, што му савест налаже, те именовати за пароха такову личност, која ће ту општину у сваком погледу подићи и унапредити моћи. А да би се овакав поступак и оправдати могао, позивам се на један прецеденс наиме у Загребу је од конзисторије пакрачке именован ј е д а н м о н а х за сталног пароха. Овде дакле не да је именовање само учињено, него је у добро свећеном интересу загребачке црквн. општине учињена још и та формална погрешка, да је за пароха именован монах, који парохом постати никад не може, јер је монах. А да је то именовање у Загребу како по православље, тако и по тамошњу општину било од најбољих и најблагодетнијих последица, о томе је свако уверен, коме су месне прилике познате. Зашто се дакле не би могла та процедура и са Ријеком поновити, где би такав поступак био заиста једини спасоносан за ту општину а са формалне стране више оправдан него у Загребу, где је законита скупштина, која сва своја права вршити може. Тим начином би се ова општина умирила и престале би неизвесности, којима је опа вечито изложена; тај од конзисторије именовани парох био би увек председник управном одбору, којега би се чланови на извесно време именовали, те би овај, стојећи под надзором будне епарх. управе, могао материјалне одношаје ове добро ситуиране општине у ред довести, те послужити и Српству и православљу.

Написах ово с најбољом намером да обратим пажњу меродавних кругова и личности на ову ствар, коју им овим најтоплије препоручујем.

Атанасије Атонски.

Изборно кретање.

Пишу нам из к у л п и н с к о г с р е з а: „Др. Иван Ивановић, посланик среза кулпинског, почео је 2. августа о. г. да обилази свој срез, те да даде рачуна о свом „славном“ саборском „раду“. Почео је у Гложани, и обишао је досад скоро сва она места, где су Словаци у већини, јер се њих највише боји, те гледа, да их свим могућим срествима за себе задобије. Да би постигао што већи успех, замолио је саборског посланика Лехоцког, који је Словак, да га овај прати по оним општинама, где су Словаци. Лехоцки је заиста с њиме био, и најтоплије се заузимао за Ивановића. Међутим Словаци неће да буду ћуприја, преко које би Ивановић опет дошао до свог мандата.

Као што сам дознао, Словаци су јако незадовољни са Ивановићем, и само чекају да он обиђе свој срез, да виде, како он у своме срезу стоји. Пошто ће Ивановић до 18. августа обићи цео свој срез, то ће они 20. августа држати конференцију, и жеља огромне већине бирача била би та, да они том приликом истакну против-кандидата г. Милоша Стефановића, адвоката из Пожуна, чији би избор био сигуран, јер би огромна већина Немаца и Срба била уз Словаке. Једном речи, све ће зависити од држања Словака, јер ако се они енергично заузму за Стефановића, мислимо се онда курталисати Ивановића.

Сад у недељу био је у Ст. Керу, где га је дочекала „одабрана“ публика: натароши, кнезови, кишбирови и силна дечурлија. Морам нарочито истаћи, да су Срби С т. К е р ц и о в о м п р и л и к о м с е б и о б р а з о с в е т л а л и, ј е р н и ј е д а н г а С р б и н н и ј е д о ч е к а о. Тако и треба! Живили свесни Срби Ст. Керци!

Особито упада у очи, да протестантски свештеници, који су досад у свакој прилици били најверније пришипетље владине, да и ти избегавају Ивановића, и неће с њиме у никакав додир да дођу, те се по себи разуме, да они тако информишу и своје бираче, који јавно и на сваком месту изричу своје негодовање према раду односно нераду Ивановићеву.

Што нам је особито мило, и чему се врло радујемо, то је држање Срба у овом срезу. Било је места, где су и Срби дочекали Ивановића, али како? Један га је Србин запитао: „А где сте ви, г. посланиче, за ових пет година били, шта сте урадили за нас?“ Други му је отворено у брк рекао: „Не треба нама ваш паприкаш и ваше вино, нисмо ми гладни ни жедни, нас ви не можете подмитити!!“ Трећи му је рекао: „Зар Вам није доста блага, мислите-ли да ће те још доста стећи, кад нам цркву упропастите?“ и т. д. Могао бих вам још доста таких „слатких“ пилула изнети, које је Ивановић на свом путу морао прогутати, али држим, да је и ово доста, да се види, како Србин овде мисли и осећа.

Остаје ми још да вас известим о говорима, које Ивановић држи приликом овог свог путешествија. У тим говорима има свега и свачега. Уздиже и хвали „либералну“ партију, таке партије нема . . . од Индуса па до Нила. Како се либерална партија „брине“ за наше школе, па ако друга партија дође на владу, та ће нам школе затворити „п а ћ е н а ш и д е ц а (ipsissima verba) заборавити Бога молити на н а ш е м м а т е р њ о м језику.“ Још и **он** говори о н а ш е м матерњем језику!!!

Моје је тврдо уверење, да ако Словаци на својој конференцији, коју ће одржати у Петровци, истакну дра М. Стефановића за кандидата, да је Ивановић обрао бостан. Чим се одржи конференција, ја ћу вам резултат јавити. (Молимо. — Ур. „Бр.“)

Љубинко.

* * *

Из к у л п и н с к о г среза пишу нам ово: „Кад је наш др. Иван пл. И в а н о в и ћ, у друштву са својим колегом Виљемом Лехоцким, дошао у Петровце да полаже рачун о свом „раду“ на угарском сабору, било је и траги-комичних сцена. Др. Ивановић се стао искупљеним Словацима извињавати, што не зна словачки, него да ће место њега говорити Лехоцки на њихову матерњем језику. На то му Словаци са свију страна довикнуше: „Пет година нисте ништа радили на сабору, па сте се за то време могли потрудити, да научите словачки!“

И Лехоцки је зло прошао. Кад је стао обећавати куле и градове, запита га један брат Словак: „А кад ће се вратити нама Словацима наша укинута гимназија? Где је „Матица Словачка“ и њен иметак? Зашто се не дозвољава словачко дилетантско позориште у Петровци?“ Лехоцки је на све ово оћутао и продужио своја обећања, али наравно, да га нико није слушао. Владином кандидату је одзвонило у нашем срезу.“

Нови Сад, 31. јула 1896.

— **Руски цар иде одиста у Париз!** Полузванични орган рускога министарства спољашњих послова, париски **„Нор“** доноси у броју од 9. августа, који смо данас добили, важну телеграфску вест: да ће руски цар доиста доћи у Париз. У чланку се за тим уздиже руски цар и значај ове посете, о чему и ми говоримо у уводноме чланку данашњега броја.

Но и ако је овај догађај сам собом важан, он постаје далеко важнији, када се узме на око, к а к о је до њега дошло! „Нор“ наводи, на име, како је цару поднесена листа дворова, које ће посетити. Цар ју је одобрио, само је још **својеручно додао**: „**Le president de la Rèpublique française.**“ Тим аутографом царевим ударен је званично политички печат царској посети у Паризу.

— „**Agence Serbe**“ и „**Браник.**“ Београдска „Agence Serbe“ напала је у своме 21. броју „Браник“ због оне фамозне белешке о краљу Милану. Но то нису обични нападаји, већ то су таке клевете, које нећемо да оставимо без одговора. И ми ћемо на њих одговорити у броју, што је на реду.

Политички преглед.

— **Румунски краљ у Бечу.** Краљ Румуније Карло са краљицом свратио је у Беч. Официозни бечки лист „Фремденблат“, поздрављајући долазак краљевског пара, говори о симпатијама цара Фрање Јосифа за Румунију и њену династију. Али од далеко веће је важности изјава тога бечког владиног листа, да су интереси Аустро-Угарске и Румуније заједнички, једнаки. „П. Лојд“ секундира „Фремденблату,“ али смеће с ума Ердељ и Румуне у њему. Док је незадовољених Румуна не може бити искреног пријатељства између Румуније и Аустро-Угарске.

— Између **Белгије и Немачке** наступила је озбиљна запетост због догађаја једног, који се десио у Африци, у држави Конго, што је поверена суверенитету белгијског краља. Белгијски мајор Л о т е р ухватио је неког Енглеза Стокса, који је кришом носио и продавао оружје и џебану урођеницима и бунио их против управе белгијске. При истрази нашао је Лотер, да је оружје из суседне немачке колоније, те је Стокса ставио под ратни суд, коме је он (Лотер) председавао. Суд Стокса осуди на смрт и овај буде обешен. Услед тога Енглеска је захтевала, да се против Лотера поведе истрага, што је и учињено. Ових дана је у Брислу одржано суђење Лотеру, али је једногласно ослобођен. При расправи сви су сведоци исказали, да Немачка заиста у Конгу ради против Белгије и да против сваког права немачки агенти носе оружје урођеницима. То је у Берлину учинило врло неповољан утисак и немачки посланик у Брислу п р о т е с т о в а о је против тих „сумњичења.“ Цела немачка штампа је страшно незадовољна. што је мајор Лотер ослобођен, и одношај између Белгије и Немачке тако је неповољан, да је белгијски краљ Л е о п о л д одустао од посете, коју је хтео да учини цару Виљему. Значајно је, да је француска штампа једнодушно уз Белгију, а Рошфоров „Ентрансижан“ отворено храбри Белгију, да се не боји немачких претња.

па оставе свећу при отвореним прозору, буду тако изуједани од комараца, да изгледају као богињави. Мене је један комарац у руку угризао, тако да ми је рука отекла и није још била сасвим спласла ни кад сам се већ у Н. Сад вратио. Ту ноћ удари нека олуја, те читаву ноћ нисам могао спавати. Иза олује и кише отворим прозор и ту сам гледао у залив напуљски како се месец спушта у море. Опако неиспаван да се возим неких четрнаест сати до Бриндизи, да тамо дођем ноћу сâм, да се возим на барци до велике лађе, да отуд морам опет путовати четрнаест сати на мору до Крфа, па отуд опет дванаест сати на мору до Патраса, а од Патраса опет десет сати са железницом до Атине а у Атини да не знам кад ћу добити лађу за Солун — све ми се то није свидело. А био сам од пута и онако већ уморан. Мислио сам, да могу Атину и други пут видети и то краћим путем преко Београда и Солуна. Одлучим се да засада не путујем у Атину. У јутру лупа конобар једаред и други пут на врата, али ја не устајем, него му одговорим да нећу данас путовати у Бриндизи. Устанем тек после девет сати. У то доба сви странци давно су већ оставили хотел. Одем онамо, куда сам најволио ићи у Напуљу: у кафану на пијаци San Fernando. Ту читам новине, кад око једанаест сати, ето ти мога сапутника Девића, који кад ме види зачуђено рече: зар Ви нисте отпутовали у Бриндизи? Не — речем ја — него ћемо заједно у Н. Сад. Ту се договоримо, да ћемо пре одласка из Напуља још отићи на острво Капри да видимо знамениту плаву пећину. Остаћемо још у Напуљу да видимо велики музеј напуљски.

Излет на острво Капри је једна од најпријатнијих екскурсија и ја бих ту екскурсију сваком препоручио, који посети Напуљ. Вожња на мору траје два сата. На пароброду је свагда живо. Свира музика и пева се. Наполитанци продају на пароброду свакојаке ствари за успомену и ти „трговци“ говоре све језике на свету. Енглески, па и грчки, па чак и руски. Пароброд стаје у Соренту, који дивно лежи. У Соренту уђе у пароброд онај Енглез. што је на путу из Рима до Напуља до мене у вагону седео. Али пошто нисмо једно другом били представљени, то се он чинио невешт као да ме никад није ни видео. Из Сорента лађа навија на десно и ту се виде већ сасвим добро високе стене острва Капри, а на врху стена развалине негдањега двора цара Тиберија.

Пароброд не стане таки код Капри, него иде прво на оно место, где се улази у „плаву пећину“ — знаменитост, коју сви странци посећују. Ту се путници сиђу са парода у барку, па са барком иду у плаву пећину. Него ја не знам, како се у ту пећину може ући кад је море иоле немирно. Улазак у пећину је врло узан и низак. Не само да се путници морају сагнути, него морају готово лећи у барку да прођу кроз улаз. Тако звана „плава пећина“ је заиста импозантна. У тој пећини имају места спјасет барака. Вода у тој пећини изгледа с а с в и м п л а в а, а и све ствари изгледају сасвим плаве — као небо. Дечаци Талијани за лиру и за по лире гњурају се у воду и њихова гола тела изгледају такође сасвим плава.

Вратимо се у само место Капри. Ту има много странаца, који живе преко лета као у каквом купатилу. Много је јевтиније и пријатније ту живети него у Напуљу, а ко хоће може сваки дан ићи у Напуљ. Све ресторације на Капри имају терасе са изгледом на море, на Сорент и на Везув, а у даљини виде се и висови Напуља.

Пошто смо у Капри доручковали (управо ручали), после подне се вратимо у Напуљ.

Сутра дан посетио сам велики музеј напуљски (museo nazionale). То је музеј за старине римске ваљда најзнаменитији што га има. Ту су све ствари, што су се нашле у Помпеји и у Херкулануму, а осим тога има у том музеју све, што се нашло од Римљана из свију крајева јужне Италије. Треба читав дан да само површно прегледаш тај велики музеј. У том музеју има и једно тајно оделење, где само мушки имају приступа. Ту се може видети да је деморализација у старих Римљана, бар за време царева, достигла ступањ, о којем и данашњи покварени цивилизовани свет нема појма. Али је та деморализација Рима и сурвала ту негда велику и снажну државу, што је некад светом владала!

Ја сам са мојим сапутником Девићем из Напуља управо у Анкону путовао. То је врло велика дистанција, али брзи воз ту грдну дистанцију пројури за ј е д а н д а н. Пође се из Напуља у шест сахати у јутру, па се стигне у Анкону око осам сахати у вече.

Пут из Напуља преко историјско знаменитога Б е н е в е н т а, кроз планине апенинске где има многих и великих тунела — тај пут све до Фоће, врло је интересантан. Али кад се железница од Фоће спусти на обалу јадранскога мора, ту је предео доста пуст и монотон. Обала јадранскога мора је сасвим пљосната и готово да нема никаквих лука. Оно што се тамо лукама назива, то и није лука јер видиш само неколико рибарских барака и то се онда зове „marina“! Анкона је прва лука, што се може луком назвати. Та обала талијанска јадранскога мора не да се сравнити са дивном обалом д а л м а т и н с к о м, где су брегови тик до мора, дочим су брегови талијански далеко од обале. Пред Анконом, брегови талијански долазе ближе обали. Пред Анконом пролази се поред знамените цркве и манастира Л о р е т о, који врло романтично на брегу лежи. Лорето је најзнаменитије место католика за „прошћење“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 31. јула 1896.

— **Прорачун вароши Новога Сада** за год. 1897. готов је и већ је наштампан и распослат. Уредни, редовни и ванредни издатци опредељени су на 383.017 фор. 40 нов.; супрот овога стоји као укупан издатак 478.644 фор. 61 нов, те је тако дефицит 95.627 фор. 21 нов., а то се хоће да покрије тиме, што ће се варошки прирез подићи на 54%. Прорачун овај расправљаће се у седници вар. представништва, која ће се држати 3 септембра о. г. по рим. кал.

— **Удавио се у Дунаву**. Ономад, 29. јула (10. авг.), ноћу између 11 и 12 сахати, измарширао је овдашњи батаљон 6. пешачког пука на паробродску станицу, да се укрца за Будимпешту. Како међу војницима овог батаљона има много Срба из Новог Сада, то су на станицу изишли многи сродници, да испрате своје. Отац једног војника, 60 годишњи Ђока Темеринац-Чворак, који станује у Дуговићевој ул., у мраку се на обали спотакне и падне у Дунав, те за тили час потону у води и удави се. Лешину несрећног овог човека још нису нашли. Заповедник батаљона, г. потпуковник Коч, кад је чуо за ову несрећу, одмах је пустио с лађе сина Темеринчева и дао му допуст од три дана, док лешину његова оца не нађу и не сахране. Г. потпуковник Коч је тиме учинио заиста племенито дело.

— **Раскинут мост.** Понтонски мост између наше вароши и Петроварадина овог лета је баш лоше среће; пре два месеца га је раскинула једна лађа-дрварица, а јуче га је раскинуо један пропелер. Мост је био отворен, но пропелер, који је поред себе вукао још два шлепа, услед непажње крманошеве, није прошао средом отвора, већ захвати неколико понтона од отвореног дела моста, па их је одвукао собом све до ушћа Дунавца. Саобраћај је услед тога прекинут. И ако се при првом случају о. г. већ показало, како је незгодно, што нема у приправности скеле, закупништво моста се опет није постарало за скелу тако да су многи људи издангубили, чекајући на прелаз. Одмах се приступило оправци разрушеног моста, те ће данас у вече саобраћај опет моћи отпочети.

— **Стављен под оптужбу**. Пишу нам из Баваништа: „Познато вам је, да јадни Срби из Баваништа већ од 1893. г. воде очајну борбу против злогласног бележника Ђуре Мишковића, који се на срамоту целога Српства Србином назива, али све без икаквог успеха — и тако кад смо већ држали да ће ова фина тица да нам утече, ма да је био тужен за злоупотребу званичне власти, разне фалзификате и тешке телесне озледе, ипак га достиже света правда на радост целе околине, те га је кр. табла у Темишвару ставила под оптужбу“.

— **Свечано отварање Ђердапа**. Угарско министарство трговине разаслало је програм за свечаности, које ће поводом отварања пловнога канала на Ђердапу бити 14. и 15. септембра о. г. По том програму стиже цар 14. септембра у 3 сах. по подне засебним железничким возом у Оршаву, где ће га дочекати заједнички, као и аустријски и угарски министри, депутације оба дома аустријског парламента и угарског сабора, аустријски посланици у Београду и Букурешту, генерални консули у Београду, Турну-Северину и Галцу, као и турски консуларни агент у Оршави, даље свештенство, официрски кор, депутације крашо-серењске жупаније и суседних муниципија и т. д. даље заступници разних паробродских удружења, међу којима ће бити заступљено и срп. бродарско друштво. Цар ће се одвести у шумарску зграду, где ће примити дипломатски хор, министре, посланике и депутације. По том ће отићи на пароброд „Франц Јосиф I.“ угарског поморског и речног паробродског друштва, који је спремљен да буде дворски стан. 15 септембра српски краљ Александар I. стиже железницом у 8·20 сах. пре подне у Оршаву. Румунски краљ Карол I. стиже тамо истога дана железницом у 8·50 сах. пре подне. Оба краља дочекаће сам цар на оршавачкој железничкој станици са почасном четом, музиком, министрима, дипломатским кором и владикама. По том ће се цар са оба краља и присутним надвојводама укрцати у пароброд „Франц Јосиф I,“ који ће први упловити у пловни канал, раскинувши над њим разапету ограду, украшену гирландама цвећа. Царској лађи следоваће лађе с осталим гостима. За време вожње каналом, која ће трајати 4 минута, чанадски римокатолички владика осветиће канал, а затим ће цар објавити да је канал отворен и процвату тога дела напити кратку здравицу. У тој цели предаће цару и нашем и румунском краљу угарски министар трговине златне пехаре напуњене шампањцем, који су нарочито за то израђени. По том ће се лађе вратити каналом уз воду и продужити вожњу до краја „Казана“. За време те вожње, која ће трајати 3 сахата, биће на царевој лађи свечан доручак. У 2 сах. по подне стижу лађе у Оршаву, а пола сахата доцније одвешће се Њихова Величанства засебним возом у Мехадију, где ће стићи у $3^1/_2$ сах. и ту ће се повући у своје нарочито спремљене одаје за одмор. У 6 сах. у вече биће дворски гала-ручак у „Кур-салу.“ 16. септембра Њихова Величанства у 8 50 сах. пре подне враћају се засебним возовима у своје престонице.

— **Ипак се дими**. „Мале Новине“ доносе ову белешку: „Пада у очи, да је на радикалном јучерашњем збору говорио чак и Пера Велимировић, а као говорник није се јавио К. Таушановић, док ђенерал Сава Грујић, др М. Вујић и Св. Милосављевић нису ни били на збору. Види се дакле ипак, да међу вођама радикалним има неких несугласица и трвења. Ако раздор и не букти ипак се по мало дими, дими!“

— **Верење црногорске кнегињице Јелене**. Читамо у горњим листовима, да је на Реку (Фиуму) стигао један руски генерал-штабни пуковник, који путује на Цетиње. Пуковник је од младога цара руског добио важну мисију у погледу верења црногорске кнегињице Јелене са италијанским престолонаследником Виктором Емануилом. — Немачки илустровани лист, „Das interessante Blatt“, у свом последњем броју донео је добро погођену слику лепе кнегињице Јелене и њеног вереника, принца Виктора Емануила.

— **Излет у Црну Гору**. Клуб аустријских туриста приређује излет у Далмацију и Црну Гору. Излет ће трајати од 4 до 11. септембра по р. к., а 8. септембра ће се из Котора учинити излет колима на Цетиње. Пријавити се може до 3. (15.) августа о. г. у клубској канцеларији у Бечу, Weihburggasse 18. Путовање се из Трста, где се излетници скупљају 4. септ, једним засебним салонским бродом аустријског Лојда. Цена је: 130 фор. на I., а 100 фор на II. месту, а зато се има седмодневни пут, исхрана (осим пића) и место за спавање.

— **Како се браћа познају**. Познато је, како се „следбеници“ Анте Старчевића љуто позавадили, те сада износе једни против других ствари, једну лепшу од друге. Тако је познати Грга Тушкан писао ово дана писмо једно о дру Франку, у коме вели и ово: „Моја је намера, да Вам разјасним, како је погибељно за Вас, да следите дра Франка. Ви знате, да је он био мађарон, да се нудио после свима и сваком дакле, да је пазарио са својим уверењем ви знате да је рођен жидов, а после да је био безверац. Кад му све ове промене нису помогле, онда је постао присташа странке права, а прихватио је и католичку веру. А што је сада учинио странки, то знате. Ово исто учинио би и народу хрватском, кад би му дошао у руке, као што хоће.“

— **Време**. Живимо у правим „псећим данима“. Са свију страна добијамо вести о ужасним бурама и провалама облака, но Нови Сад је, хвала богу, до сад поштеђен од елементарних непогода. Но зато се кувасмо у ужасној врућини, која постајаше већ несносном. Ноћу пак често има кише, но дани су зато ипак врло топли. Термометар ове године је показао максимум 31·5° Ц. на директној светлости. Прогноза времена је: променљиво, тако да се може очекивати хладнија температура са умереним северним ветром. Данас смо имали облачно време с кишом.

Новости са стране.

— **Министарска наредба за подизање новца на пошти**. Упозоравамо публику, да је угарски министар трговине издао наредбу, да се од сада новац, који се некоме пошаље поштанском упутницом, има за 8 дана подићи код поште. Ко за то време не подигне свој новац, тај мора правити молбеницу на поштанску дирекцију, да може подићи новац. То је свакако спојено с дангубом и трошком, с тога нека сваки дигне за времена новац с поште.

— **Миленарни фонограф**. Антисемитском „Д. Ф.“-у пише његов један пријатељ из Будимпеште: „Неки Чивути су саградили „Цариград у Будимпешти“, који је потпуно раван грешничкој пећини „Е п-Будавара“ и in puncto неморала и in puncto гулења безазлених посетилаца из провинције. У том „Цариграду“ су сместили и један Едисонов фонограф, који се показује за 10 нов. улазнице. Ево какав је програм тог фонографа: 1. и 2. Мађарске песме. 3. Кошутов говор. 4 Грађански брак. 5. Голдштајн Сами. 6. Танделмаркт. 7. Долес. 8. Кол-Нидре од кантора Бахмана. 9. Кева Корас из Сане Токев. 10. Rausch hochaudesch bentschem. 11. Emez ki atu Jozom Све је то изговорио у фонограф пештански обер рабинер а фонограф сад то репродуцира за малу цену од 10 нов. То је најновија „знаменитост“ на миленарној изложби. Да зна Едисон, на што се све употребљава његов генијални проналазак!“

Смесице.

„Alios ego vidi ventos“.

Колико смо пута чули те латинске речи у саборима из уста наших и других посланика, кад хоће у одушевљењу што јаче своје мисли и осећаје да нагласе, као и многе друге цитате особито из римских класика, који су и Србима и другима много познатији него грчки, али ретко ко зна ко их је први изустио, где их је написао и каквом приликом: с тога не би некорисно било такове цитате прикупити и протумачити те са горе наведеним речима овако започети: славни римски говорник Цицерон казао је у својој беседи против Луција Пизона у IX. глави овако: „alios ego vidi ventos alias prosperi animo procellas, aliis impendentibus tempestatibus non cessi sed his unum me pro omnium salute obtuli;“ то јест: ја сам видео да ту други неки ветар дува, да се ту друга нека олујина спрема, прозрео сам у души својој, од друге буре, што ми грожаше, нисам се уклонио, него сам се за опће спасење ја једини жртвовао. А непосредно испред тих речи налазе се ове: „neque tam fui timidus. ut qui in maximis turbinibus ac fluctibus reipublicae navem gubernassem salvamque in portu colocassem, frontis tuae nubeculam, tum collegae tui contaminatum spiritum pertimescerem;“ то јест: и нисам ја био тако бојажљив, да сам се поплашио од тога твога облачка на челу и од оскврњења духа твога колеге, кад сам кадар био државним бродом управљати и срећно га у пристаниште довести у највеће вихоре и највеће таласе.

Познато је да је Цицерон као конзул римски г. 63. пр. Хр. државу римску од велике пропасти и напасти ослободио, угушивши завери Катилинину, пошто је Катилина у бој код Писторије пораз претрпео и погинуо, а сукривци му беху смрћу кажњени. И док су зато многи Римљани Цицерона узносили, дотле су му други замке плели, међу којима је био Клодије, који је имао наслона у пријатељству тријумвира Цезара, Помпеја и Краса. Цезар и Помпеј ишли су на руку Клодију, да га плебејац адоптира и да постане народним трибуном. Луција Пизон беше човек од уплива из угледне римске обитељи: кћи му се Калпурнија удала била за Цезара, који му је помогао, те је постао конзулом год. 58. пр. Хр. са колегом Аулом Габинијем. Клодије као трибун јако се био у Риму осилио, те је својим предлогом израдио, да је Цицерон из Рима прогоњен, израдио је касније да је Пизон добио покрајину Македонију, а Габиније Сирију. Тријумвирима је ишло у рачун да се Цицерон уклони из Италије, што је био пријатељ сенату и аристократији римској, па би им смерове као државник и говорник кварио; а он је све то знао, па се вели зато уклонио и сам из Рима и волео је пребијати се изван отаџбине од немила до недрага, него да се због њега грађанска крв пролива и да држава допадне велике невоље, а то је она олујина и бура, од које се Цицерон склонио.

Кад су Цицерона пријатељи му после године дана скупштинском одлуком у Рим натраг позвали, ударао је он сваком приликом на бивше конзуле Пизона и Габинија, и говором својим о конзуларским покрајинама предлагао је, да се Пизон и Габиније из покрајине натраг позову, које само тлаче, пљачкају и упропашћују. Сенат донесе у томе смислу одлуку и Пизон, против се први из своје покрајине, жалио се у сенату римском на Цицеронове нападаје, а он му на то беседом против Луција Пизона одговара. Колико су ми све беседе Цицеронове познате ни једна није с већом жестином и страшћу написана него поменута, у којој Цицерон Пизона страшно и управо простачки грди, називајући га гадом, безакоником, крадљивцем, целатом и убицом; с тога му се може тек један део од тога веровати.

С Л.

НОВИЈЕ.

Београд 30. јула. — Краљ Александар иде на Цетиње друге недеље месеца септембра, а у Рим после отварања Демиркапије. — Краљ није примио радикалну депутацију, само пет чланова исте, па и то у приватну аудијенцију, и рекао јој, да он добро зна, да већина учасника на збору нису бирачи, и да се свет мамио у Београд, као да га краљ зове онамо!

Атина 30. јула. — Једна грчка лађа, која је носила барут за Крит, срела се путем с једном турском лађом, која је позвала Грке, да стану. Пошто ови нису хтели стати, Турци пођу за њима. Када су Грци видели, да ће па сигурно погинути, они **запалише барут, те и грчка и турска лађа одоше у ваздух**. Ово су заиста достојни потомци Леониде и Бочариса!

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника.“

Београд, 31. јула. Депутација радикалног митинга изјавила је, да је незадовољна са одговором, који је добила од Краља.

Коморан. 31. јула. Министар привреде, др. Игњат Дарањи, свечано је данас пре подне инсталиран за главног прокуратора евангеличког црквеног дистрикта. На поздравни говор одговорио је министар говором, у коме је нагласио, да ће се заузимати за религиозност и да ће од њега далеко бити верска тесногрудост. У осталоме је у Угарској и нема, јер у њој предоминира патриотизам, а овај даје и религиознимосећајима јаче хране. Ми и ако се молимо пред разним олтарима, ипак смо деца једне и исте отаџбине. Говорник се не боји за будућност своје цркве, ако овако савесно буде вршила своју дужност. После свију непогода столећа црква ће се ипак у слободној земљи, под окриљем устава Богу молити и цветати. Цркве су позване да служе и угарској државној идеји (!? Ур. „Бр.“). Служимо својој цркви — завршио је говорник — тако да свима мислима, осећајима, речима и делима служимо уједно и отаџбини. Говор је примљен са општим одобравањем.

Трговина.

Нови Сад, 31. јула 1896.

Извештај семенарске радње Војина Јовановића у Новом Саду.

Довоз бива доста слаб јер свет још ради, но расположене закуп бива јаче те према томе су и цене код појединих артикла нешто пошле на боље.

Плаћала се шеница нова и стара прва роба:

Шеница прва роба 5 фор. 80—90 новчића, средња 5 ф. 60—70 н. Наполице 5 50 Кукуруз 3 ф. 20—25 н Зоб 4 фор. 70—80. Јечам 3 ф. 20—30. И пасуљ се већ почео довозити но нико му непоклања пажњу, тврде цене нема; нешто се продало по 5.50. Све по 100 кила.

—

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 31. јула 1896.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 65 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 64 н.
Дукати од 20 франака	9 ф. 51 н.

Стигли смо око осам сати у вече у Анкону и таки смо отишли у луку, да се укрцамо за Фиуму. Ноћ је била дивна. Море мирно, а месечина као дан. Остали смо до после поноћи на крову лађе. У јутру били смо већ у Фиуми.

Стигли смо у Фиуму после седам сати, а железнички воз иде тек око једанаест сати, па зато сам имао доста времена да разгледам Фиуму.

Мађари су за Фиуму врло много учинили. Лука је врло лепа и има много нових здања. Фиума и иначе врло лепо изгледа. Главна улица је чиста и елегантна. Ту има лепих излога као у каквој великој вароши. Од скора је назидано и лепо здање за продају рибе, живине и зеља (Markthalle). Но најинтересантнија је за мене била стара варош Ту у каналу има сијасет малих лађа, такозваних Трабакула. Ту се можеш уверити да је Фиума хрватска варош, јер ту чујеш прави хрватски чакавачки говор. Био сам и у Сушаку, што је већ на хрватској територији. Сушак и Фиума изгледају као једна варош, јер их само један поток дели. Недавно су преместили хрватску гимназију из Фиуме на Сушак. Иначе Фиума је права „Река“ хрватска, јер је народ у њој прави хрватски народ. Хрватски језик, то је језик народа, а талијански говоре капуташи. Мађарски пак није чути на хрватској Реци.

Воз, који са Реке иде у Загреб, пролази дивне крајеве и ја нисам се могао доста нагледати тога динога краја, где наш народ живи. Пред Огулином пролази се поред српскога манастира Гомирја, те се манастир са железнице врло добро види. На станици огулинској ослови ме један богослов, који је долазио из Гомирја.

Око шест сахати пред вече дођемо у Загреб. Тада је била у Загребу изложба и ја свратим у Загреб да видим изложбу. Опростим се са мојим сапутником Девићем, који је у Пешту хитао.

Морам рећи да ме је изложба у Загребу пријатно изненадила. Састанем се у изложби то вече са неким познаницима. Питаху ме од куд долазим? Ја одговорим: Управо из Напуља. Јуче ујутру био сам још у Напуљу, а вечерас у Загребу. Сви се чудили, али тако се данас брзо путује!

Сутра дан кренем се брзим возом преко Пеште за Н. Сад и стигнем у вече у Н. Сад. На мом салашу, где ми породица преко лета живи и куда железница пролази, био сам изненађен, кад сам видео у пролазу велику ватру наложену и ту сву моју породицу!

Сутра у јутру кад сам на салашу у башти пио каву, гледао сам нашу лепу Фрушку Гору, која ми се лепшом чинила него све горе талијанске!

Огласи.

Школска објава.

У српској учитељској школи сомборској започиње се школска 1896/7. година 1. септембра по ст. календару.

У смислу наредбе Високосл. Школског Савета течај школски траје четири године.

У учитељску школу примају се:

а) за приправнике младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнајсту годину навршили и четврти гимназијални, четврти реални или четврти разред грађанске школе с довољним успехом свршили.

Такође могу бити примљени и они, који немају сведочанства од овог разреда, али ће дужни бити овде пријамни испит полагати из науке вере, срп. језика, историје, географије и рачуна у обиму у колико се у грађанским школама исти предмети предају.

б) за приправнице примају се Српкиње православне вере, које су четрнајесту годину живота навршиле и IV. разред српске више девојачке школе с добрим успехом свршиле а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и други имају пријамни испит из славенског читања, молитава, из рачуна и малог црквеног појања овде с добрим успехом положити. — Ученици и ученице из школа, где се не учи српски језик, полажу још пријамни испит из срп. језика, а они, који немају оцену из мађарског језика, показати имају да знају мађарски читати.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведочбу о свршеним горенаведеним или вишим школским разредима.

Они, који су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведочбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још неизоставно донети писмену изјаву својих родитеља или добротвора, да ће их они за време бавлења у овом заводу о свом трошку издржавати, на којој изјави мора бити и потврђење месне политичне власти, да су дотични доиста у стању своју обвезу испунити.

Стан и храна само се у приватним кућама, са знањем и одобрењем управитељевим, или по препоруци овога, погодити може.

У Сомбору, 1. августа 1896.

294 1—2 **Н. Ђ. Вукићевић,**
управитељ српске учитељске школе сомборске.

Стечај.

„Митровачка српска црквена певачка дружина потребује

СТРУЧНОГ ХОРОУПРАВИТЕЉА

који би имао наступити своју дужност 1. новембра о. г. по нов. кал.

Годишња плата је 600 форината а исплаћује се након сваког месеца.

Дужност хороуправитеља је учити и управљати хором приликом сваке, црквене или световне дружинске продукције и учити старију српску школску децу нотадном црквеном појању.

Молитељи имају доказати, да су свршили конзерваториум и споменути своју досадању праксу.

Првенство имају Срби, затим остали Словени. —

Изабрани хороуправитељ службоваће прву годину привремено, затим, ако покаже успеха, бити стално, уговором, намештен.

Молбенице ваља шиљати на потписано председништво најдаље до 18. (30.) септембра о. г.

У име дружине:

Јов. П. Месаровић
председник.

Милисав Јов. Костић
тајник. 296 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на једно а евентуално на два места из стипендијске задужбине Павла Јовановића са годишњом стипендијом од 500 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1., крштено писмо; 2., школска сведочанства од последње две године; 3., сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4., лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој морају питомци Јовановићеви слушати политехнику у Бечу или Прагу и на крају сваке године поднети „Матици Српској“ расправу на српском језику ма из ког предмета, који су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана.

Молбенице, које стигну после истеченог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске“, у Новом Саду, 27. јула (8. августа) 1896.

Потпредседник књижевног одељења „Матице Српске“

Др. Стеван Павловић, с. р.

Др. Милан Савић, с. р.
секретар. 289 1—3

ГИМНАЗИЈСКА ОБЈАВА.

Школска година 1896./7. почеће се 1. септембра 1896. по нов., 28., 29. и 31. августа биће поправни испити, уписиваће се ученици и примаће се у I. разред, који докажу крштеним писмом, да су навршили 10. годину; а полагаће пријамни испит само они, о којима се са основом буде сумњало да ће моћи напредовати.

У остале разреде примаће се на темељу школске сведоџбе.

Уписнину 2 ф. 10 н. плаћају само нови ученици; школарину 12 фор. на год. сви, осим тога 1 фор. на библиотеку при уписивању.

Ученици похвалног владања и доброга успеха у наукама могу поднети молбеницу, сведоџбу школску и сиромаштва преко директора гимназијском патронату до конца месеца септембра ради опроста од плаћања школарине и могу бити опроштени само доиста сиромашни ученици са сведоџбом I. реда са одликом, доброг I. реда, то јест без једне оцене довољне, само за једну годину односно за један течај, ако би дотични ученик у II. ред пао. Сведоџба сиромаштва не сме старија бити од године дана. Првошколцима не опраштa се школарина за I. семестар.

Необлигатни предмети предају се ученицима од IV. до VIII. разреда. Родитељима је дужност, да своју децу сами овамо доведу, а тако исто да им сами погоде стан уз дозволу директорову.

У **Карловцима,** 10. августа 1896

293 1—3 **Директор.**

Школска објава.

У српску мушку учитељску школу пакрачку уписиваће се учитељски приправници, у сва три разреда, слиедеће школске године од 29.—31. августа, а пријемни испити држаће се од 1.—3. септембра т. г. по р. к., сваки пут од 8—12 часова прије подне.

Поправни испити обавиће се 4. септембра прије подне. Ко се не пријави најзад до 10. семтембра, не може бити примљен без дозволе Високославног С. Н. Ц. Школског Савјета.

Ко жели бити примљен у ову учитељску школу, дужан је поднијети управи:

а) Крсни лист, који доказује, да је Србин православне вјере и да је навршио 15. годину живота.

б) Свједочанство о свршеној доњој реалци, доњој гимназији, реалној гимназији, потпуној вишој основној или овима одговарајућој школи, са барем довољним успјехом.

в) Лијечничко свједочанство, да је душевно и тјелесно потпуно здрав и за учитељско звање способан.

Пакрац, 28. јула (9. августа) 1896.

295 1—2 **Управа.**

Стечај.

Расписује се стечај на једно а евентуално на два места из стипендијске задужбине Петра Костића.

Стипендија износи: за ученике основних школа 200 фор, за ученике ниже гимназије 250 фор; за ученике горње гимназије и богословије 300 фор., а за слушаоце правних, медицинских и философских наука 400 фор. годишње.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1., крштено писмо; 2., школска сведочанства од последње две године; 3., сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4., лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој и наредби министарској морају Костићеви питомци слушати науке, и то: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и философске науке у Пожуну, а медицински по потреби изузетно у Бечу.

Првенство на ову стипендију имају од најспособнијих ђака за науку синови черевићки, а после њих молиоци родом из Срема.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овом стечају траје четири недеље дана.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице књижевнога одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 27. јула (8. августа) 1896.

Потпредседник књижевног одељења „Матице Српске“:

Др. Стеван Павловић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 290 1—3

Стечај.

Из стипендијске задужбине Симе Ђорђевића расписује се стечај на једно а евентуално на два стипендијска места.

Стипендија износи годишње: 600 фор. за слушаоце политехнике, 500 фор за ученике горње реалке, и 400 фор. за ученике доње реалке.

Молбеници ваља приложити: 1., крштено писмо: 2., школска сведочанства од последње две године; 3., сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4., лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој првенство на стипендију имају ученици родом из Мола; а осим тога захтева се од молилаца одличан успех у наукама.

Питомци ове закладе морају слушати науке на реалним или вишим техничким школама у Угарској.

По свршетку наука техничких моћиће сваки питомац, који своје науке с похвалним успехом сврши, још једну годину дана уживати своју стипендију на ту цел, да се може приправити за практичан живот.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана.

Молбенице, које стигну после истеченог рока, неће се узети у обзир

Из седнице књижевнога одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 27. јула (8. августа) 1896.

Потпредседник књижевног одељења „Матице Српске“:

Др. Стеван Павловић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 291 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на два а евентуално на три упражњена стипендијска места из задужбине Нестора Димитријевића са годишњом стипендијом од 150 фор. а. вр. за ученике доње гимназије.

Ко жели једно од тих места тражити, ваља да приложи својој молбеници: 1., крштено писмо; 2., школска сведочанства од последње две године; 3., сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да се наведе и то, колико родитељи молиочеви имају деце; и 4., лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

У смислу последње воље завештачеве имају првенство на стипендију из ове задужбине синови и потомци браће му Кузме и Ђире, даље сродници завештачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици из В. Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Рок овоме стечају траје четири недеље дана.

Молбенице, које стигну после истекла рока, неће се узети у обзир.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 27. јула (8. августа) 1896.

Потпредседник књижевног одељења „Матице Српске“:

Др. Стеван Павловић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 292 1—3

288 1—3

НИКОЛЕ КАПАМАЦИЈЕ ПРИВ.

ТРГОВАЧКА ШКОЛА И ПАНСИОНАТ У БЕЧУ.

(Адреса: N. Kapamadžija, Wien. VI. Mariahilf, Millergasse 43.)

Цељ је ове школе, да младиће, који немачки знају, обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци.

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachcurs), у ком се горе поменута цељ за 10 месеци може постићи

Срби-ђаци имају осим редовних предавања (која су чисто на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета које на српском, које на немачком језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине) 100 фор. а. вр. годишње, а може се и полугодишње унапред платити

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 4 (16.) септембра.

Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

Трговачка-Академија у Грацу.

Академија почиње 15. септембра т. г. своју тридесетчетврту школску годину.

Трогодишње похађање школе а и једна припремна класа за оне, који се још у академију не могу примити.

Који сврше овај завод имају право на једногодишњу војничку службу.

Течај Абитуријената. Једногодишњи трговачки течај (курс) за оне, који су свршили средње школе, те се са свим одају на трговачко поље или који хоће да уз великошколску науку и трговачку струку изуче.

Извештаји у погледу **примања** и **препитања**, као и опширан програм може се добити код **управе трговачке академије у Грацу.**

А. Е. пл. ШМИД
управитељ.

243 5—8

Власник и издавалац: Дружина Браника. **Одговорни уредник Др. Бранислав Станојевић.** **Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.**